

Kaupunginhallitus 28.11.2022 § 361

§ 361

Valtuustokysymys hiekoitussoran kierrätyksestä ja ympäristövaikutuksista (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kesti Simo

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena Karin Cederlöfin ym. 25.4.2022 tekemään valtuustokysymykseen hiekoitussoran kierrätyksestä ja ympäristövaikutuksista ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Valtuutettu Karin Cederlöf ja 26 muuta valtuutettua ovat jättäneet 25.4.2022 valtuustokysymyksen hiekoitussoran kierrätyksestä ja ympäristövaikutuksista.

Valtuustokysymyksessä esitetään seuraavat kysymykset liittyen Espoon kaupungin vastuulla olevilla alueilla tehtävässä liukkaudentorjunnassa käytettyyn hiekoitussepeliin:

- 1) Onko muissa kaupungeissa käytössä sepelin kierrätysmenetelmiä ja seurataanko Espoossa tätä kehitystä?
- 2) Mihin kaduilta kerätty sora nykyisellään päättyy, kuinka isoa osuutta pystytään käyttämään esim. penkereisiin tai muihin tarkoituksiin?
- 3) Mistä Espoo ostaa sepelinsä - aiheutuuko kuljetuksista tarpeettomia päästöjä?
- 4) Mitä Espoo voi tehdä kannustaakseen yrityskenttää kehittämään uusia ratkaisuja sepelin kierrättämiseksi?
- 5) Edellyttääkö Espoo sepelin toimittajilta, että louhinnassa käytetään sähköä tai uusiutuvaa dieseliä?

Vastaus valtuustokysymykseen

Taustaa aiheesta:

Liukkaudentorjunta on osa talvikunnossapitotyötä, jota Espoon kaupungin Infrapalvelut -palvelualue tekee kaupungin hallinnoimilla yleisillä alueilla. Espoon kaupungin alueet on jaettu neljään tiemestaripiiriin sekä kahteen alueurakka-alueeseen. Tiemestaripiireissä talvikunnossapitoa tehdään omana sekä omajohtoisena työnä ja toiminnasta vastaa jokaisen piirin oma tiemestari sekä heidän esimiehensä toimiva katutuotantopäällikkö. Urakka-alueilla työ sekä sen suunnittelu ja johtaminen on hankittu urakoitsijalta. Urakoiden kilpailutuksesta sekä urakoitsijoiden valvonnasta vastaavat Infrapalveluissa kunnossapitovalvoja sekä ylläpitoasiantuntija. Omien tiemestaripiirimme käyttöön hiekoitussepeleitä hankitaan kaupungin kilpailuttamilta toimittajilta. Uusin kilpailutus on käynnissä kesän 2022 aikana. Kaduilla ja kevyen liikenteen väylillä käytettävä hiekoitussepeleitä hankitaan tonnihinnalla toimitettuna tiemestaripiirien varastosiiloihin. Urakka-alueilla hiekoitussepeleiden hankinta on määritelty osaksi urakoitsijan toimintaa, eli urakoitsijat vastaavat käyttämänsä sepeleiden hankinnasta, säilytyksestä, levittämisestä ja poiskeräämisestä.

Seuraavassa vastauksia valtuustokysymyksessä esitettyihin kysymyksiin:

1. Onko muissa kaupungeissa käytössä sepeleiden kierrätysmenetelmiä ja seurataanko Espoossa tätä kehitystä?

Hiekoitussepeleiden uusiokäyttö / kierrättäminen on aihe, joka askarruttaa kunnossapitäjiä ympäri Suomea. Kuluneen talven jälkeen aiheesta on myös saatu lukea useammastakin lehtijutusta:

Esimerkiksi Ylen nettiuutisissa (21.4.2022) *Hiekoitushiekan kierrätyskokeilut tyssäivät kustannuksiin ja pölyyn Jyväskylässä – hiekan kierrättäjä kehottaa kuntien päättäjiä perehtymään asiaan*, kerrotaan Jyväskylän kaupungin kokemuksista hiekoitussepeleiden käsittelystä ja uusiokäytöstä. Jutussa todetaan käytetyn hiekoitussepeleiden sisältävän paljon hienoainesta, jota on vaikea puhdistaa pois. Puhdistamista on tekstin mukaan Jyväskylässä kokeiltu, mutta siitä ei ole saatu tarpeeksi hyviä tuloksia. Jutussa on haastateltu myös hiekoitussepeleitä puhdistavan yrityksen edustajaa, joka kertoo yhden suuren kustannustekijän olevan kerätyn hiekoitussepeleiden puhdistamiseen liittyvä logistiikka. Yrityksen kommenttien mukaan myös se, miten sepeleitä on alun perin valmistettu ja minkälaisin menetelmin se kaduilta siivotaan, vaikuttaa sepeleiden uusiokäyttömahdollisuuksiin. Yrityksen edustaja toivoo jutun lopussa panostamista kiertotalouteen ja kuntien päättäjien paneutumista asiaan.

Helsingin Sanomien Tiede -osion jutussa (6.5.2022) *Käytetäänkö nyt pois siivottava katuhiekka uudestaan ensi talvena – vai mitä sille tapahtuu?* Aiheeseen vastaavat Helsingin kaupungin katukunnossapidon tiimipäällikkö ja Espoon kaupungin katutuotantopäällikkö. Jutussa todetaan, että uusiokäyttö- ja kierrätysmahdollisuudet ovat rajallisia ja kerätty sepeleitä päätyy usein kaatopaikalle. Helsingissä sepeleitä on uusiokäytetty Vuosaaren täyttömäen rakentamisessa. Espoossa on kokeiltu kerätyn sepeleiden puhdistamista ja havaittu että se on haastavaa ja melko kallista.

Kuten muutkin alan toimijat, myös Espoon kaupungin kunnossapidossa seurataan sepeleiden kierrättämiseen liittyvää kehitystä ja osallistutaan

keskusteluun alan sisällä. Esimerkkeinä tästä Espoon katukunnossapidon osallistuminen muutama vuosi sitten hiekoitussepin puhdistuskokeiluun ja myös kesällä 2021 kerroimme näkemyksiämme ja annoimme materiaalinäytteitä puhdistustoiminnasta kiinnostuneelle toimijalle, joka oli aloittelemassa omaa kehitystyötään.

Aihetta pohditaan siis Espoon lisäksi useissa Suomen kaupungeissa, mutta hiekoitussepin ei tällä hetkellä täyttömaana käyttämisen lisäksi vielä tunnu olevan laajamittaisia, toimivia ja kustannustehokkaita uusiokäyttötapoja.

2. Mihin kaduilta kerätty sora nykyisellään päättyy, kuinka isoa osuutta pystytään käyttämään esim. penkereisiin tai muihin tarkoituksiin?

Espoossa kaduilta ja kevyen liikenteen väyliltä kerätty sora päättyy nykyisellään lähes poikkeuksetta maankaatopaikalle. Tilanne on sama sekä oman tuotannon alueilla että urakka-alueilla.

Kuluneena keväänä osalla kevyen liikenteen väylistä kokeiltiin pois kerätyn sepin uudelleen levittämistä sellaisille yksittäisille osuuksille, joissa keväinen sulamisvesi vielä aiheutti yöpakkasten kanssa liukkautta. Kuitenkin sepiä kerätessä mukaan kertyy aina myös roskaa sekä hienojakoista pölyvää ainesta. Katujen keväistä pölyämistä ajatellen kerätyn sepin suora uusiokäyttö laajemmassa mittakaavassa on siis ongelmallista.

Tämänkeväiseen sepin ”kierrättämiseen” oli osasyynä myös kevättalvella koettu hiekoitusmateriaalin laajamittainen saatavuusongelma. Tästä kärsivät myös mm. naapurikaupunkiemme Helsingin ja Vantaan kunnossapitäjät sekä esimerkiksi Espoon Tilapalvelut -liikelaitos, jolta kiinteistöjen hiekoitussepi loppui hetkellisesti kokonaan. Espoon kaupungin sisäisillä sivuilla 10.3.2022 julkaisemassaan uutisessa Tilapalvelut ilmoitti nollan molemmiin puolin jatkuvasti sahaavan ulkolämpötilan muodostaneen haasteita liukkaudentorjunnalle. Jatkuva hiekoitustarve ehdytti varastot ja hiekoitussepin laajamittainen saatavuusongelma johti Tilapalveluissa sepin loppumiseen.

Kerättyä hiekoitussepiä on aikanaan Espoossa käytetty kaupungin omien rakentajien toimesta suljetun kaatopaikan täyttöön / maisemointiin, mutta viime aikoina tämän kaltaisia käyttökohteita ei ole ollut. Esimerkiksi Helsingin kaupungilla sepin sijoituspaikka on maankaatopaikan lisäksi ollut Vuosaaren täyttömäki, joka on entinen kaatopaikka ja maankaatopaikka-alue.

3. Mistä Espoo ostaa sepin - aiheutuuko kuljetuksista tarpeettomia päästöjä?

Kiviaineskaupassa yksi merkittävistä kustannuseristä on kiviaineksen kuljetus, joten on myös myyjän etu saada toimitettua kiviaines mahdollisimman läheltä. Tästä johtuen emme näe kiviaineksen kuljetuksesta aiheutuvan kysymyksessä mainittuja aiheuttamia päästöjä.

Espoo ostaa oman tuotannon alueillaan sepin kilpailuttamiltan kiviainestoimittajilta. Kuluneen talven sepin toimitti Seepsula Oy, jonka kiviainekentät sijaitsevat Tuusulassa Helsinki-Vantaan lentokentän pohjoispuolella.

Espoon katukunnossapitoyksikkö on yhdessä kadunrakennuksen yksikön kanssa kilpailuttamassa kaikkia kiviaineshankintoja kesän -22 aikana. Yhtenä osana hankintaa on myös hiekoitussepele. Kiviaineksen toimituksiin liittyen on uudessa kiviaineskilpailutuksessa määritelty, että toimittajan käyttämän kuljetuskaluston tulee täyttää EURO 6 päästöluokkavaatimus.

4. Mitä Espoo voi tehdä kannustaakseen yrityskenttää kehittämään uusia ratkaisuja sepele kierrättämiseksi?

Espoo on ollut ja on mielellään jatkossakin mukana keskusteltaessa hiekoitussepele kierrättämisestä niin eri kaupunkien kunnossapidon tilaajien kuin mahdollisia kierrätystoimintaan liittyviä kehitysideoita kehittelevien yksityisten tahojen kanssa.

5. Edellyttääkö Espoo sepele toimittajilta, että louhinnassa käytetään sähköä tai uusiutuvaa dieseliä?

Espoo ei erikseen edellytä, että louhintatyössä käytettäisiin sähköä tai uusiutuvaa dieseliä. Myöskään urakka-alueista vastaavilla urakoitsijoilla ei ole tämän tyyppisiä vaatimuksia omilta toimittajiltaan.

Hiekoitussepele markkinat ovat erittäin sesonkiloonteiset ja sepele käyttömäärät ovat täysin säätiloista riippuvaisia. Kuten edeltäväkin talvi osoitti, hiekoitusmateriaali voi jopa loppua sen tuottajilta kesken talvikauden. Sekä oman katukunnossapitomme, että alueurakoitsijamme mielestä ostajan ei näillä markkinoilla kannata liiaksi kaventaa omia hankintamahdollisuuksiaan esittämällä toimittajille erityisen tiukkoja vaatimuksia.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys hiekoitussepele kierrätyksestä ja ympäristövaikutuksista

Tiedoksi